

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АНТИЧНОСТІ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ДОМОДЕРНОЇ ДОБИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету історії та

міжнародних відносин

доц. Віталій АНДРЕЙКО

« 01 » 07 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРИЧНА НАУКА В УЖГОРОДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Рівень вищої освіти: **другий**

Галузь знань: **03 Гуманітарні науки**

Спеціальність: **032 Історія та археологія**

Освітня програма: **Історія**

Статус дисципліни: **вибіркова**

Мова навчання: **українська**

Ужгород – 2022

Робоча програма з дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті». Освітній ступінь «магістр», галузь знань: 03. Гуманітарні науки, спеціальність:, 032 Історія та археологія, факультет історії та міжнародних відносин.

Розробник: Світлик Неля Михайлівна, доцент кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Протокол № 11 від 20 травня 2022 року.

Завідувач кафедри

_____ Доц. Ігор ЛІХТЕЙ
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «22» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії _____ доц. Світлана МИШКО

© Світлик Н.М., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 4	Рік підготовки: перший	
Загальна кількість годин - 120		
Кількість модулів - 1	Семестр:	
	другий	другий
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних – 3 Самостійної роботи студента - 4	Лекції	
	26 год.	12 год.
	Практичні	
	16 год.	--
Вид підсумкового контролю - залік	Самостійна робота	
	78 год.	108 год.
Форма підсумкового контролю - усна		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

Вивчення дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті» спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Метою курсу – з урахуванням критичного переосмислення низки методологічних підходів подати системний виклад історії розвитку історичної науки в Ужгородському університеті, починаючи від моменту його заснування (1945 р.). Сформувані у студентів глибокі уявлення та знання про розвиток історичних досліджень в УжНУ. Пропонований курс посідає важливе місце в системі підготовки фахівців-істориків.

Завдання курсу:

Теоретичні:

Виклад курсу «Історична наука в Ужгородському університеті» спрямований на вивчення здобутків української історичної науки, зокрема серед випускників УжНУ та професорсько-викладацького складу, порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної історичної науки у контексті світових та європейських історіотворчих процесів. Специфічною особливістю курсу «Історична наука в Ужгородському університеті» є його значний виховний

потенціал, що дає можливість реалізувати у навчально-виховному процесі низку важливих завдань, зокрема таких, як виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення. Важливим завданням курсу є також формування та розвиток високої внутрішньої культури його слухачів на основі вивчення досягнень і закономірностей розвитку української історичної науки.

Практичні:

- Оволодіння студентами-істориками основними історіографічними концепціями, поняттями, судженнями, здатністю осмислювати і зіставляти величезну кількість історіографічних фактів;
- Здобуття практичних вмінь й навичок у галузі вивчення історіографії історичних досліджень викладачами УжНУ, що сприятиме розвитку професійних якостей фахівця-історика;
- Формування у студентів системного і цілісного уявлення про основні проблеми наукових пошуків дослідників-істориків УжНУ.

Методичні:

- Охарактеризувати основні етапи формування і розвитку історичної науки в УжНУ;
- Показати зміну ідейних напрямків, що визначили тематику і методiku історичних досліджень на різних етапах;
- Прослідкувати трансформацію поглядів істориків у постсоціалістичний період.

Перелік знань та умінь студентів:

Знати:

- концептуальні засади історії та теорії як науки;
- основні періоди розвитку і найважливіші напрями історичної науки країн Європи та Америки;
- головні напрями розвитку історичної науки України;
- найважливіші історіографічні проблеми історії країн Європи та Америки;
- історію становлення та розвитку окремих галузей історичної науки;
- міжкультурні та наукові зв'язки України з країнами Європи та світу;
- проблеми та перспективи розвитку української історичної науки у сучасному цивілізаційному процесі.

Уміти:

- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності;
- аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал із історії;
- визначати можливості наукових запозичень відповідно до національних інтересів України;

- вирішувати дослідницькі завдання з різних теоретико-методологічних позицій;
- виділяти істотні риси в трансформації історіографії країн Європи та Америки;
- аналізувати тексти з історії історичної думки відповідно до сучасних методів вивчення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Історична наука в Ужгородському університеті**» є опанування базових навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) «бакалавр».

Міждисциплінарні зв'язки:

Для засвоєння дисципліни студенти мають знати визначальні тенденції розвитку світової історії та історії України, категорії логіки, філософської науки, соціології та політології, культурології та теорії держави і права. Таким чином дисципліна «Історична наука в Ужгородському університеті» тісно пов'язана з іншими суспільно-гуманітарними дисциплінами, передусім з «Історією України», «Всесвітня історія», «Філософією», «Україною в Європі та світі» тощо.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Історія**», вивчення навчальної дисципліни «**Історична наука в Ужгородському університеті**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
1. Знання методів історичних наукових досліджень, вміння їх використовувати на належному рівні; вести пошук, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).	ПРН 1.2.
2. Знання теорії і розуміння методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні історичних процесів та явищ, вміння використовувати методологію системного аналізу в історичному дослідженні	ПРН 1.3.

3. Знання сутності історичних процесів, еволюції та факторів їх розвитку в ретроспективі від найдавніших часів - до сучасності, розуміння об'єктивних передумов функціонування та поступального розвитку історичний подій; знання основних принципів історії, вміння аналізувати та прогнозувати роль та місце України в сучасному світі;	ПРН 1.5.
4. Розуміння сутності поняття “історія”, еволюції її становлення та розвитку та основ формування сучасної історичної моделі світу в умовах поглиблення та посилення глобалізаційних процесів;	ПРН 1.6.
5. Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільнополітичного, економічного життя.	ПРН 2.1.
6. Формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.	ПРН 2.2
7. Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань. Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи	ПРН 2.3.
8. Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	ПРН 2.5
9. Аналізувати наукові праці в галузі історії, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.	ПРН 2.7
10. Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	ПРН 4.3.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні характеристики періодів історії України та всесвітньої історії.	ПРН11, ПРН12
Знати основні теорії щодо розвитку історичної науки України.	ПРН11, ПРН12
Уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію з питань, пов'язаних з розвитком історії та культури України та світу..	ПРН20

Уміти виявляти об'єктивно існуючі ціннісно-нормативні й теоретичні відмінності між представниками різних теоретичних шкіл та культурологічних досліджень.	ПРН20
Уміти розрізняти факти й інтерпретації у працях теоретиків історії.	ПРН11, ПРН12
Володіти основними дефініціями теорії історії, навичками аргументації власної позиції	ПРН11, ПРН12
Володіти навичками аналізу різних проблем історії та культури України та світу.	ПРН20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі «Тимчасового положення МОН України про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців». Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності (поточний, модульний, підсумковий контроль); модульні контрольні роботи, тестування, оцінювання самостійної роботи, виконання практичних та дослідницьких завдань; колоквиуми по рівню засвоєння необхідного мінімуму фахової літератури; складання звітів про практику; поточні заліки, екзамени, атестаційний комплексний екзамен, підготовка й захист кваліфікаційної дипломної роботи.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5951>

із Змінами до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11062>,

Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>,

Перезарахування кредитів відбувається на основі Положення про визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20131>.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Модульний (проміжний) контроль

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Методика поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті» включає проведення однієї контрольної роботи та підсумкового контролю у формі заліку.

Модульна контрольна робота передбачає варіанти завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем

вибірково. Максимальна сума отриманих студентом балів може налічувати 50 балів.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають два модульні контролю під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їх знання оцінюються у 100-бальній шкалі.

Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «Історична наука в Ужгородському університеті»: Згідно «Тимчасового положення УжНУ про оцінювання успішності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи» від 15 лютого 2007 р. оцінювання здійснюється за наступною шкалою. Змістові модулі з дисципліни **Історична наука в Ужгородському університеті** оцінюються наступним чином:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «Історична наука в Ужгородському університеті»:

№ п/п	Вид роботи	Загальна кількість балів
	Модуль 1.	
1.	Модульна контрольна робота №1	40
2.	Практичні (семінарські) заняття	40
3.	Самостійна та індивідуальна робота	20
Всього:		100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)

Практичні (семінарські) заняття	8	40	-	-		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-		
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
...						
Презентація						
Реферат	1	20				
Есе						
...						
Модульна контрольна робота	1	40				
Разом		100				

Кількість балів, яку набрав студент з курсу «Історична наука в Ужгородському університеті», визначається як середнє арифметичне кількості балів з відповідних модулів дисципліни. Загальна кількість балів складає 100%. Переведення кількості набраних балів в оцінку здійснюється згідно схеми:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--	---

**Питання що виносяться на залік з дисципліни «Історична наука в
Ужгородському університеті»**

1. Організаційні моменти формування історичної науки в УжДУ в перше повоєнне десятиріччя.
2. Ідеологічний контроль за змістом історичних досліджень (1946-1956 рр.).
3. Наукові доробки Л.А. Коваленка.
4. Внесок в історичну науку В.І.Неточаєва, М.В. Арсентьєва та Г.В.Марченка.
5. В.І. Худанич як історик.
6. Дослідження М.В. Трояна.
7. І.Г. Шульга про історію Закарпаття.
8. І.М. Гранчак – дослідник новітньої історії Угорщини.
9. Внесок в історичну науку Я.І. Штернберга.
10. Вплив політичної «відлиги» на розвиток історичної науки.
11. М.М. Лелекач як дослідник окремих проблем з історії Закарпаття.
12. Внесок В.І. Ілька в дослідження соціальної-економічної історії України.
13. Історичні проблеми в працях О.В. Хланти.
14. Розвиток історичної науки в УжДУ в 1956-1964 роках
15. Суспільно-політичні умови розвитку історичної науки у період «застою».
16. Внесок Е.А. Балагурі у вивчення історії населення Верхнього Потисся в бронзову добу.
17. Г.В. Павленко – дослідник соціальної історії.
18. Вивчення міждержавних відносин в наукових доробках І.І. Попа.
19. М.П. Тиводар – основоположник етнології як науки.
20. Науковий доробок С.І. Пеняка.
21. Внесок в історичну науку М.М. Болдижара та В.В. Палька.
22. О.Довганич як історик-краєзнавець.
23. Історичні дослідження І.Г. Шершуна та Г.В. Божук.
24. Д.Д. Данилюк – краєзнавець і дослідник історичної думки на Закарпатті.
25. В.Є Задорожний – дослідник культури України.

- 26.О.С. Мазурок – про соціально-економічний розвиток західноукраїнських міст та культурну співпрацю.
- 27.Наукова спадщина І.М. Чаварги та Т.С. Сегеди.
- 28.Внесок в історичну науку І.О. Мандрика.
- 29.Наукова спадщина М.П. Матьовки.
- 30.В.Г. Котигорошко як дослідник населення Верхнього Потисся.
- 31.П.І. Білак і його наукова спадщина.
- 32.Історична наука в УжНУ в умовах незалежної України.
- 33.Розвиток археологічних досліджень: І.А.Прохненко, В.В.Мойжес, Й.Кобаль.
- 34.Етнографічні дослідження: П.Ю.Леньо, В.В. Коцан.
- 35.Всесвітня історія серед наукових інтересів викладачів УжНУ: І.І. Вовканич, В.П. Скоблик, Я.А. Алешкевич.
- 36.Вивчення середньовічної історії України. Внесок С.Д. Федаки.
- 37.Чехо-словацькі студії серед істориків УжНУ. Внесок І.М. Ліхтея, Я. І. Товтин, І.О. Шніцера, Я.Я. Андрусяка.
- 38.Розвиток історичної біографістики. М.В. Олашин – літописець УжНУ.
- 39.Релігійна тематика в науковій спадщині викладачів УжНУ: В.І. Фенич, Ю.В. Данилець, В.В. Кічера.
- 40.Наукова спадщина М.М.Вегеша.
- 41.Проблеми розвитку української культури та культурних взаємин: Н.П. Керецман, Т.І. Росул, Н.М. Світлик.
- 42.Дослідження історії радянської доби в наукових працях В.В. Міщанина, Н.М. Жулканич.
- 43.Краєзнавчі дослідження серед викладачів УжНУ: О.В. Ферков, Ю.В. Славик, П.М. Худіш.
- 44.Дослідження історії сучасної України та міждержавних відносин: Р.А. Офіцинський, Л.І. Капітан, І.І. Скиба.
- 45.Основні наукові пріоритети та перспективи розвитку історичної науки в УжНУ в ХХІ столітті.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень студента та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички студента відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

№ п/п	Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	F	0-35%	Студент: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
2	FX	35-59%	Студент: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
3	E	60-63%	Студент: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
4	D	64-73%	Студент: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
5	C	74-81%	Студент: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
6	B	82-89%	Студент: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо

			обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
7	A	90-100%	Студент: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

Програма навчальної дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті»

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст предмету, його структура, огляд джерел і літератури. Мета і завдання: подати студентам найновішу інформацію про здобуття істориків Ужгородського університету. Дати періодизацію розвитку історичної науки у виші. Простежити вплив ідеології на зміст історичних досліджень. Охарактеризувати здобутки істориків УжДУ (УжНУ) від моменту заснування університету і до сьогодення. Комплексно дослідити історичну спадщину у вивчення вітчизняної і всесвітньої історії, а також археології, етнографії, історіографії та джерелознавства. Визначити місце дисципліни у навчальному процесі.

ТЕМА 2. ІСТОРИЧНА НАУКА В УжДУ (1946-1956 рр.)

Організаційні моменти формування історичної науки в Ужгородському національному університеті у перше повоєнне десятиріччя. Забезпечення УжДУ

науково-педагогічними кадрами переважно за рахунок приїжджих спеціалістів. Підготовка наукових кадрів через аспірантуру УжДУ (з 1951 р.). Ідеологічний контроль за змістом історичних досліджень. Здобутки істориків у вивченні вітчизняної (В.І.Неточаєв, П.К. Сміян, І.Г.Шульга, М.В. Арсентьев, С.О. Міщенко, М.В. Троян, І.М. Гранчак та ін.) та всесвітньої (Я.І. Штернберг, Г.В. Марченко) історії. Загальна оцінка доробку істориків за 1946-1956 роки.

ТЕМА 3. ІСТОРИЧНА НАУКА В УЖДУ У ПЕРІОД «ВІДЛИГИ» (1956-1964 рр.)

Вплив політичної відлиги на розвиток історичної науки. Підготовка наукових кадрів через аспірантуру УжДУ. Здобутки вчених університету у вивченні історії України (М.М. Лелекач, В.І. Ілько, Т.М. Сопко, Н.П. Баженова, О.В. Хланта, Ф.Ф. Чернявський). Дослідження В.І. Худанича в галузі словакістики, а Е.А. Балагурі – в археології. Загальні підсумки розвитку історичної науки у вказаний період.

ТЕМА 4. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УЖДУ В 1965-1990 РОКАХ

Суспільно-політичні умови розвитку історичної науки в УжДУ в 1965-1990 роках. Згортання здобутків «відлиги». Посилення ідеологічного впливу, марксистсько-ленінська ідеологія як методологічна основа досліджень. Регламентация і координація тематики наукових досліджень. Праці істориків історії України (В.В. Пальок, В.В. Делеган, В.Ю. Ганчин, С.Ю. Пруниця, В.Є. Задорожний, О.С. Мазурок, І.Г. Шершун, І.М.Чаварга, Г.В. Божук, Т.С. Сегеда, В.О. Зілгалов, Г.І. Ігольникова, П.П. Галда та інші). Внесок ужгородських вчених в гунгарологію (В.І. Олаг, І.М. Гранчак, М.В. Троян, Я.І. Штенберг, В.І. Худанич, І.М. Мешко, І.Г. Повхан, Г.І. Шманько, І.О. Мандрик), чехославістику (І.І. Поп, І.М. Сюсько, І.І. Вовканич, В. П. Приходько), германістику (Г.В. Павленко, С.В. Морозенко), полоністику (В.С. Поляк), білорусистику (В.Г. Пашкевич). Розвиток археологічної (Е.А. Балагурі, С.І. Пеняк, В.Г. Котигорошко) та етнографічної (М.П. Тиводар, М.А. Мазюта, В.І. Драгун) наук. Праці вчених-історіографів (Л.А. Коваленко, К.І. Гурницький, Л.В. Таран, Д.Д. Данилюк). Партійно-політична проблематика в працях істориків УжДУ (М.М. Болдижар, М.П. Макара, О.Д. Довганич, І.Ф. Король, В.П. Мельник, О.І. Тарабан, В.Б. Сурнін, І.З. Корнійчук, Ю.М. Бисага, В.І. Галас). Здобутки і упущення вчених періоду застою і перебудови.

ТЕМА 5. ІСТОРИЧНА НАУКА В УЖГОРОДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Загальна характеристика періоду. Максимальне послаблення ідеологічного тиску. Демократизм у виборі тематики досліджень. Розширення кола наукових вподобань. Переоцінка істориками подій і явищ. Здобутки вчених

у вивченні вітчизняної історії (С.Д. Федака, М.М. Вегеш, І.Я. Тодоров, Р.А. Офіцинський, І.М. Ліхтей, В.І. Фенич, В.В. Мішанин, Н.М. Жулканич, Л.І. Капітан, М.Ю. Токар, Ю.В. Данилець, Ю. П. Мателешко, Н.М. Світлик, Ю.В. Славик, П.М. Худіш). Внесок істориків Ужгородського університету у дослідження проблем всесвітньої історії (І.О. Мандрик, М.М. Палінчак, В. П. Скоблик, В.В. Марина, М.О. Лендель, Я. А. Алешкевич, І.О. Шніцер Я.І. Товтин, В.І. Андрейко, Я.Я. Андрусак, Л.Л. Зубанич, Д. М. Купар). Здобутки вчених УжНУ у дослідженні проблем археології (Й.К. Черкун, Й.В. Кобаль, І.А. Прохненко, В.В. Мойжес), етнографії (М.П. Зан, П.Ю. Леньо, В.В. Коцан, О.Ю. Кичак), історіографії (М.В. Олашин, О.В. Ферков, Н.М. Радченко, С.О. Ганус, Ю.І. Ісак) та міждержавних відносин (Н.П. Керецман, Т.С. Сергієнко, І.І. Скиба). Перспективи розвитку історичної науки в Ужгородському університеті.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 120					
	Форма навчання: очна (заочна)					
	Ус бо го	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	Заочна форма	індивідуальна робота	самостійна робота
другий семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет та завдання курсу.		2		2		15
Тема 2. Історична наука в УжДУ (1945 – 1956).		4	4	2		15
Тема 3. Історична наука в УжДУ в період «відлиги» (1956 – 1964).		6	4	2		15
Тема 4. Особливості розвитку історичних досліджень в		6	4	2		15

УжДУ в 1965 – 1990 роках.						
Тема 5. Історична наука в Ужгородському університеті в умовах незалежної Української держави.		6	4	4		16
Модульна контрольна робота		2				
Разом за модуль		26	16	12		
Разом за семестр		26	16	12		78

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (16 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Історична наука в УжДУ (1945 – 1956).	4
2.	Тема 2. . Історична наука в УжДУ в період «відлиги» (1956 – 1964).	4
3.	Тема 3. Особливості розвитку історичних досліджень в УжДУ в 1965 – 1990 роках.	4
4.	Тема 4. Історична наука в Ужгородському університеті в умовах незалежної Української держави.	4
	Всього:	16

Тема 1. Історична наука в УжДУ (1945 – 1956). (4 год.)

1. Формування історичної науки в Ужгородському університеті у перше повоєнне десятиріччя.
2. Способи забезпечення УжДУ науково-педагогічними кадрами.
3. Ідеологічний контроль за змістом історичних досліджень.
4. Здобутки істориків у вивченні вітчизняної історії.
5. Дослідження всесвітньої історії та історіографії.
6. Проблеми та перспективи історичної науки у перші повоєнні десятиліття.

Тема 2. . Історична наука в УжДУ в період «відлиги» (1956 – 1964). (4 год.)

1. Вплив політичної відлиги на розвиток історичної науки.
2. Підготовка наукових кадрів через аспірантуру УжДУ.
3. Здобутки вчених університету у вивченні історії України.
4. Розвиток історико-партійних досліджень.
5. Проблеми всесвітньої історії та історіографії у науковому доробку викладачів Ужгородського університету.
6. Загальні підсумки розвитку історичної науки у вказаний період.

Тема 3. Особливості розвитку історичних досліджень в УжДУ в 1965 – 1990 роках. (4 год.)

1. Суспільно-політичні умови розвитку історичної науки в УжДУ в 1965-1990 роках.
2. Згорання здобутків «відлиги». Посилення ідеологічного впливу, марксистсько-ленінська ідеологія як методологічна основа досліджень.
3. Регламентація і координація тематики наукових досліджень.
4. Праці істориків історії України.
5. Внесок ужгородських вчених в гунгарологію, чехославістику, германістику, полоністику.
6. Розвиток археологічної та етнографічної наук. Праці вчених-історіографів.
7. Здобутки і упущення вчених періоду застою і перебудови.

Тема 4. Історична наука в Ужгородському університеті в умовах незалежної Української держави. (4 год.)

1. Загальна характеристика періоду. Максимальне послаблення ідеологічного тиску.
2. Демократизм у виборі тематики досліджень. Розширення кола наукових вподобань. Переоцінка істориками подій і явищ.
3. Здобутки вчених у вивченні вітчизняної історії.
4. Внесок істориків Ужгородського університету у дослідження проблем всесвітньої історії.
5. Здобутки вчених УжНУ у дослідженні проблем археології, етнографії, історіографії та міждержавних відносин.
6. Перспективи розвитку історичної науки в Ужгородському університеті.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів – це активна пізнавальна творча діяльність, яка здійснюється на всіх видах аудиторних занять, а також у вільний від обов’язкових занять час. Її головною метою є закріплення, розширення, поглиблення одержаних знань та самостійне вивчення і засвоєння нового матеріалу без сторонньої допомоги. Самостійна робота дає можливість систематизувати подану раніше інформацію, осмислити її у нових аспектах. Завдяки цьому розвивається логічне мислення студента, що сприяє глибокому засвоєнню фундаментальних знань, формуванню переконань, виробленню активної життєвої позиції.

Аудиторна самостійна робота студента з предмету «Історична наука в Ужгородському університеті» передбачає:

- роботу з опорними конспектами, схемами, додатковою літературою, словниками, ілюстративним матеріалом;
- виконання тестів, самостійних робіт;
- взаєморецензування письмових і усних відповідей;
- складання опорно-логічних схем, хронологічних таблиць, питань для перевірки засвоєння знань;
- виступ із рефератом, повідомленням, доповіддю і т. ін.

Позааудиторні форми самостійної й індивідуальної роботи студентів включають:

- самостійний пошук інформації для підготовки до практичних занять;
- поглиблене опрацювання тем, що вивчались на заняттях;
- робота з першоджерелами інформації;
- підготовку та написання рефератів, доповідей, творчих робіт;
- анутовання статей;
- складання словників термінів, понять, визначень, хронологічних таблиць;
- перегляд мистецьких артефактів та їх аналіз;
- створення презентації на задану тему.

Теми для самостійної роботи:

1. Наукові доробки Л.А. Коваленка.
2. В.І. Худанич як історик.
3. Дослідження М.В. Трояна.
4. І.Г. Шульга про історію Закарпаття.
5. І.М. Гранчак – дослідник новітньої історії Угорщини.
6. Внесок в історичну науку Я.І. Штернберга.
7. М.М. Лелекач як дослідник окремих проблем з історії Закарпаття.
8. Внесок В.І. Ілька в дослідження соціальної-економічної історії України.
9. Історичні проблеми в працях О.В. Хланти.
10. Внесок Е.А. Балагурі у вивчення історії населення Верхнього Потисся в бронзову добу.

11. Г.В. Павленко – дослідник соціальної історії.
12. Вивчення міждержавних відносин в наукових доробках І.І. Попа.
13. М.П. Тиводар – дослідник первісного суспільства та основоположник етнології.
14. Науковий доробок С.І. Пеняка.
15. О.Довганич як історик-краєзнавець.
16. Д.Д. Данилюк – краєзнавець і дослідник історичної думки на Закарпатті.
17. В.Є Задорожний – дослідник культури України.
18. Наукова спадщина І.М. Чаварги.
19. Внесок в історичну науку І.О.Мандрика.
20. Наукова спадщина М.П. Матьовки.
21. В.Г. Котигорошко як дослідник населення Верхнього Потисся.
22. П.І. Білак і його наукова спадщина.
23. Розвиток археологічних досліджень: І.А.Прохненко, В.В.Мойжес, Й. Кобаль.
24. Етнологічні дослідження: П.Ю.Леньо, В.В. Коцан,
25. Всесвітня історія серед наукових інтересів викладачів УжНУ: І.І. Вовканич, В.П. Скоблик, Я.А. Алешкевич.
26. Вивчення середньовічної історії України С.Д. Федакою.
27. Чехо-словацькі студії серед істориків УжНУ. Внесок І.М. Ліхтея, Я. І. Товтин, І.О. Шніцера, Я.Я. Андрусяка.
28. Розвиток історичної біографістики. М.В. Олашин – літописець УжНУ.
29. Релігійна тематика в науковій спадщині викладачів УжНУ: В.І. Фенич, Ю.В. Данилець, В.В. Кічера.
30. Наукова спадщина М.М.Вегеша.
31. Проблеми розвитку української культури та культурних взаємин: Н.П. Керецман, Т.І. Росул.
32. Дослідження історії радянської доби в наукових працях В.В. Міщанина, Н.М. Жулканич.
33. Краєзнавчі дослідження серед викладачів УжНУ: О.В. Ферков, Ю.В. Славик, П.М. Худіш.
34. Дослідження історії сучасної України та міждержавних відносин: Р.А. Офіцинський, Л.І. Капітан, І.І. Скиба.

Методи навчання:

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів:

мотиваційного, організаційно-ділового і контрольно-оцінного. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. Метод навчання являє собою спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності.

В процесі навчання використовуються наступні методи:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури,
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, семінарські заняття, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення та ін.).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- До викладу матеріалу ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Демонструється спосіб вирішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за напрямом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку вирішення, сформульованих в процесі навчання (або сформульованих самостійно), пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення набуває продуктивного характеру.

- Процес мислення поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, містять в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес вирішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Застосовуються також методи, що ґрунтуються на основі виділення джерел передачі змісту:

- **Словесні:** джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- **Практичні методи:** Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії.
- **Наочні методи:** джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи використовуються на семінарських заняттях. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному матеріалі). Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

У групі організаційно-ділового компоненту виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивного та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольної-оцінної компоненти визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «Історична наука в Ужгородському університеті».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Carpatica – Карпатика. – Вип. 14: Проблеми вітчизняної і зарубіжної історії з найдавніших часів до наших днів: Ювілейний збірник на пошану доктора історичних наук, професора Василя Івановича Худанича. Ужгород, 2002. 343 с.

2. Carpatica – Карпатика. – Вип. 32: Науковий збірник, присвячений світлій пам'яті педагога і вченого Томаша Сопка. Ужгород, 2005. 264 с.
3. Балагурі Е.А., Штернберг Я.І. Виробнича практика студентів історичного факультету // Тези доп. до ювілейної наукової конференції, присвяченої 20-річчю Ужгородського держ. ун-ту. Серія Історія. Ужгород, 1965, С. С. 18-22.
4. Бібліографія наукових і науково-популярних праць І.М. Гранчака / Укладач М.В. Троян. Ужгород, 1977, 17 с.
5. Бібліографія наукових і науково-популярних праць М.В. Трояна / Укладач М.М. Бубряк Ужгород, 1980, 32 с.
6. Бібліографія наукових і науково-популярних праць О.Д. Довганича / Укладач М.В. Троян. Ужгород, 1980, 18 с.
7. Бушин М. І., Гуржій О.І., Товстопят Л.М. Ілля Шульга – історик України: Нарис життя та діяльності. Черкаси, 2006, 253 с.
8. Вегеш М.М. Світ історії / УжНУ, Ф-т сусп. наук, Кафедра політології. Ужгород, 2007, 451 с.
9. Вегеш М.М. Ужгородський національний університет: історія і сучасність. Ужгород: в-во УжНУ «Говерла», 2007, 384 с.
10. Вегеш М.М. Університет у моєму житті. Ужгород, 2006, 296 с.
11. Вегеш М.М., Горват Л.В. Історична наука в Ужгородському державному університеті: (Матеріали до лекцій для студентів історичного факультету). Ужгород, 2000, 160 с.
12. Вегеш М.М., Олашин М.В. Григорій Васильович Павленко: Бібліографічний покажчик. Ужгород, 1996, 47 с.
13. Ганус С.О. Напрямки і перспективи наукових пошуків кафедри нової і новітньої історії та історіографії // Бюлетень прес-служби УжНУ, 2009, С. 11-13.
14. Гранчак І.М. Університет у моєму житті: Роздуми над пройденим, бачення майбутнього // Новини Закарпаття, 1995, 30 вересня, С. 14; 3 жовтня, С. 5; 10 жовтня, С.5; 12 жовтня, С. 5.
15. Гранчак І.М., Троян М.В. Науково-дослідна робота викладачів історичного факультету Ужгородського університету // Тези доповіді до ювілейної наукової конференції присвяченої 20-річчю УЖДУ. Ужгород, 1965, С. 22-53.
16. Данилюк Д.Д., Міщанин В.В. Кафедра історії України УжНУ // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2010, Вип.25, С. 32-40.
17. Данилюк Д.Д., Міщанин В.В. Кафедра історії України УжНУ. Ужгород, 2010, 128 с.
18. Дар служити науці: Науковий збірник на пошану доктора історичних наук, професора Володимира Задорожного. Ужгород, 2001, 624 с.

19. Дмитро Данилюк: Бібліографічний покажчик / Укладач Г. Данилюк, Ужгород, 2001, 68 с.
20. Довганич О.Д., Довганич Г.М. Університет у нашому житті. Ужгород, 2007, 120 с.
21. Довганич О.М. Коли історія, як незагойна рана...: Спогади і роздуми на порозі 70-річчя з дня народження, Ужгород, 2000, 64 с.
22. Доцент Микола Олашин: Бібліографічний покажчик / Укладач О.Д. Закривидорога, Ужгород, 2001, 96 с.
23. Ілля Гаврилович Шульга: до 70 річчя від дня народження: Бібліографічний покажчик, Вінниця, 1991, 21 с.
24. Ілько В.І. Спогади декана // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2000, Вип.5, С. 9-11.
25. Історику та журналісту Омеляну Довганичу – 75: Статті, нариси, інтерв'ю, нагороди та рецензії на бібліографічний покажчик до цієї дати, Ужгород, 2006, 74 с.
26. Король Іван Федорович: Бібліографічний покажчик / Укладач О.З. Цуняк, Ужгород, 2007, 23 с.
27. Літописець карпатського села: Про життєвий шлях та науково-педагогічну діяльність проф. Василя Ілька: Бібліогр. покажчик / Укладач О.Д. Закривидорога. Ужгород, 1999, 168 с.
28. Ліхтей І.М. Кафедра історії стародавнього світу і середніх віків // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2010, Вип.25, С. 41-45.
29. Ліхтей І.М. У таємничих лабіринтах Кліо: науково-педагогічна діяльність кафедри історії стародавнього світу і середніх віків // Історичні студії: Проблеми давньої і середньовічної історії та етнології, Ужгород, 2007, Вип. 1, С. 4-15.
30. Макара Микола Петрович: Бібліографічний покажчик (1959-2003). Ужгород, 2004, 62 с.
31. Мандрик І.О. Кафедра нової і новітньої історії та історіографії // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2010, Вип.25, С. 45-50.
32. Мандрик І.О. Розвиток історичного факультету Ужгородського державного університету за 55 років // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2000, Вип.5, С. 3-6.
33. Маріан Токар: Бібліографічний покажчик (До 30-річчя від дня народження) / Укладач С.Пойда. Ужгород, 2003, 84 с.
34. Міщенко С.О. Історичному факультету Ужгородського державного університету 20 років // Тези доповідей до ювілейної наукової конференції, присвяченої 20-річчю УЖДУ. Ужгород, 1965. С. 11-18.

- 35.Олашин М.В. Історичний факультет Ужгородського національного університету (1945-2007): Короткий історичний нарис та довідкові матеріали. Ужгород, 2007, 124 с.
- 36.Олашин М.В. Історичний факультет Ужгородського національного університету: Бібліографічний довідник. Ужгород, 2010, 440 с.
- 37.Олашин М.В. Історичний факультет: здобутки, пріоритети, перспективи // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2010, Вип.25, С. 4-32.
- 38.Омелян Довганич: Бібліографічний покажчик / Упорядник І.В. Хланта. Ужгород, 2005, 168 с.
- 39.Павленко Г.В. Історична наука України на переломі: зміни гносеології і парадигм // Гуманітарна освіта: досвід і проблеми: Матеріали всеукраїнської науко-практичної конференції «Трансформація гуманітарної освіти». Ужгород, 1999. С. 129-134.
- 40.Під покровительством музи Клію: Іст. Фак-ту Ужгородського національного університету 60 років/ Укладачі: М.В. Олашин, Ю.Ю. Остапець, М.Ю. Токар, В.І. Фенич. Ужгород, 2005, 280 с.
- 41.Професор Володимир Задорожний: Бібліографічний покажчик / Укладач Р. Офіцинський, Ужгород, 2000. 44 с.
- 42.Професор Іван Гранчак: до 70-річчя від дня народження / Упорядник і редактор М. Зимомря. Ужгород, 1997. 179 с.
- 43.Професор Штернберг Яків Ісакович: Бібліографічний покажчик / Укладачі О.Д. Закривидорога, І.О. Мандрик, Л.О. Мельник, М.В. Троян. Ужгород, 1994. 90 с.
- 44.Степан Васильович Віднянський: Бібліографія / Укладачі Н.В. Кривець. Н.А. Ярko. Київ, 2011. 88 с.
- 45.Токар М. Професор Микола Вегеш: Бібліографічний покажчик. Ужгород, 2002. 313 с.
- 46.Токар М. У пошуках істини про Карпатську Україну: Бібліографічний покажчик праць проф. Миколи Вегеша про Карпатську Україну. Ужгород, 2009. 132 с.
- 47.Українці й народи Центрально-Східної Європи: культура та історична спадщина: Збірник наукових праць на пошану Михайла Тиводара / Упорядник І. Ліхтей. Ужгород, 2015, 424 с.
- 48.Фенич В.І.: Бібліографічний покажчик педагогічної, наукової та громадської діяльності. Ужгород, 2015, 44 с.
- 49.Хланта І. Омелян Довганич: Бібліографічний покажчик. Ужгород, 1995. 73 с.
- 50.Шершун І.Г. Науково-навчальна і виховна робота на історичному факультеті (1981-1986 рр.) // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія, Ужгород, 2000, Вип.5, С.12.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)